

Escapar-se del gihadista Estat Islàmic

Finalment, els qui van salvar els yazidites a les muntanyes de Sinjar (Iraq) no van ser pas els nord-americans, sinó els peixmergues kurds. Un petit grup de la guerrilla del Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK) va rescatar de la muntanya la gent desesperada.

La jove Bagisa i el seu marit, Hadi, havien fugit del poble de Sumari. Tots dos van tenir la sort d'anar sols i no en un dels grups que van patir les descàrregues de foc enemic.

I alhora va ser mala sort que anessin sols, perquè quan, finalment, es van aturar a l'ombra d'un estimball, no hi havia ningú que coneguessin. Ningú que pogués compartir aigua, tan valuosa, amb la Bagisa. Acabaven de tenir una filla, però no tenien res per beure.

Unes altres famílies que també tenien un nadó se'ls ajuntaven per fer ombra a la mare i l'infant i els donaven el menjar que se'ls repartia un cop el dia. O el que haguessin trobat després de caminar durant hores per les ribes dels torrents secs.

A la Bagisa, a en Hadi i al nounat ningú no els va ajudar. Van haver d'espavilar-se sols sota la calor, fins que, finalment, el dia que va néixer la Chudaida van aparèixer tres combatents kurds, membres del PKK, i els van portar a Síria, al campament de Newroz.

Els refugiats del camp de Newroz narren la crueltat que van deixar enrere. Expliquen que al poble de Garzarik els homes del grup terrorista Estat Islàmic anunciaven pels altaveus: "Deixeu les armes, no us farem res". I que després desapareixien igualment a tots els qui volien fugir.

Parlen de l'ovella que van matar uns desesperats amb una roca per beure-se'n la sang. Dels pares vells que van haver de deixar a casa. Dels cadàvers d'homes pels carrers. I de les dones que suplicaven a la seva família que

les matessin per no caure a les mans d'aquells eixelebrats.

També parlen, però, de veïns que de cop i volta van tornar-se enemics seus i còmplices de l'Estat Islàmic. Perquè, pel que es veu, el seu atac segueix un patró d'una eficàcia demostrada. Durant molt de temps havien anat construint una xarxa d'informadors amb àrabs dels pobles de la rodalia, turcmans i fins i tot alguns kurds.

Els informants havien indicat als combatents quines cases valia la pena de saquejar i on vivien els sunnites, els cristians i els yazidites. Així els guerrillers de l'Estat Islàmic van calcular la potència de l'adversari i sabien qui havien de matar de primer. Aquest també havia estat el procediment a les ciutats i

als pobles del nord de Síria, com també a la metròpoli comercial iraquiana de Mossul a principi de juny.

Fa gairebé dos mesos aquí la gent se sentia segura. Creien que l'horda gihadista romandria als territoris dels àrabs. De primer semblava ben bé que seria així: les columnes de l'Estat Islàmic van desfilars victorioses cap a Rakka amb el seu nou material bèl·lic, saquejant a l'exèrcit iraquiana, i continuaven la lluita sobretot a Síria. De la nit al dia, però, van tornar.

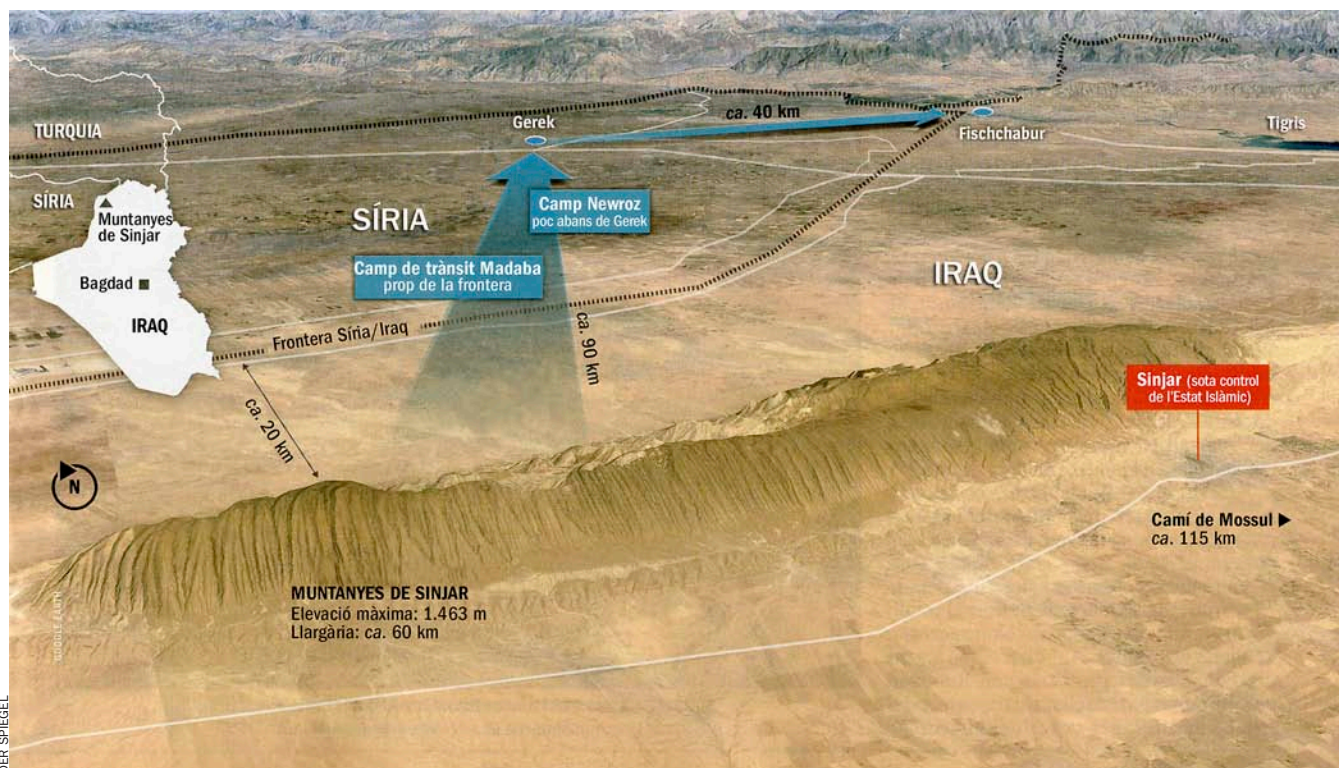
El matí del 3 d'agost, els primers combois de l'Estat Islàmic van atacar pobles dels voltants de Sinjar. S'explica que al principi unes quantes unitats de les milícies peixmergues encara van contraatacar. "Però de sobte, a l'alba un dels comandants va dir que havia rebut l'ordre de retirar-se", recorda un dels habitants del poble, el vell Blindkas Chalaf.

Tots es van retirar, afegeix Chalaf: més de 7.000 homes de les ciutats i els pobles de la regió. Amb tot l'arsenal van fer cap al nord. Moltes de les armes que duïen les havien pres als yazidites al juny.

"En l'exèrcit d'Al-Maliki lluitàvem prop de 1.600 soldats de Sinjar", diu Chalaf. "Quan després de la caiguda de Mossul l'exèrcit es va dissoldre i els

Nens hospitalitzats al camp de Newroz (Síria), que acull refugiats del nord de l'Iraq.

peixmergues van ser cridats a files, van requisar totes les armes i van prometre que ens protegirien.”

Amb tot, el 3 d'agost al matí, diumenge, els peixmergues es van retirar de Sinjar. Els yazidites volien recuperar, si més no, els seus fusells Kalàixnikov per poder-se defensar. No deixaven continuar la marxa al comboi peixmerga. Els combatents kurds, a continuació, van disparar furiosos per fer-se pas, segons diu Chalaf.

Mai no hi va haver cap ordre de retirada, desmenteix el general de brigada Holgard Hekmat, portaveu del Ministeri d'Afers Peixmergues a Irbil: “Els nostres soldats, senzillament, se'n van anar. La situació és humiliant, per això es devien inventar l'ordre. Però ara ho investiguem, com també el qui presumptament va donar l'ordre”.

Els peixmergues van abandonar els yazidites a la seva sort, potser per aprofitar-se del seu destí, és a dir, per aconseguir la intervenció dels Estats Units i del món. Que els peixmergues eren incapaços d'aturar els gihadistes—encara que volguessin— ho demostra la pèrdua de Machmur, una ciutat al bell mig del Kurdistan, ocupada durant uns quants dies per les milícies de l'Estat Islàmic.

Per a la reconquesta, dies més tard, sobretot van ser decisius una petita

unitat del PKK, el grup rebel kurd, i els atacs aeris dels Estats Units. Els habitants que el dimarts 12 d'agost van tornar per primera vegada a Machmur no van anar per quedar-s'hi. Només volien agafar els mobles que hi quedaven.

“Tothom té por que els eixelebrats no tornin”, diu un home tot descargolat l'aparell de l'aire condicionat de la paret. “Si els nord-americans no haguessin bombardejat, aquells encara serien a Irbil. Els nostres peixmergues no ens poden pas protegir.”

L'avanç dels combatents del califat ha minat la confiança dels peixmergues i ha unit, si més no per un quant temps, els qui abans eren enemics. En aquest moment de necessitat el PKK i els dirigents del Kurdistan iraqià, enfrontats durant anys, s'han convertit en aliats. El president kurd, Massud Barzani, va viatjar personalment a Machmur per donar les gràcies al comandant local del PKK.

L'evacuació de 50.000 persones de les muntanyes de Sinjar en una setmana és obra de les tropes del PKK, fins fa poc més aviat considerades antiquades. Els seus membres encara s'entrenaven a les muntanyes portant la seva roba militar amb el dril verd per a la guerra contra Turquia, la qual feia temps que estava en suspens.

Però els combatents del PKK eren els qui controlaven el terreny al costat sirià de la frontera i els qui des d'allà es van obrir pas a trets cap a Sinjar. També van ser ells els qui van construir una cadena de centres d'acollida i de camps al llarg de la ruta a l'interior de Síria. Van anar a la muntanya a cercar els refugiats mig morts de set, van portar a coll les dones grans i els nens, i després van continuar el camí amb camions de grava i vehicles tot terreny.

“Hem utilitzat tot el que podia circular”, diu Alwar Chalil, cap del centre de Newroz, el més gran, des d'on els yazidites esperen ser traslladats a algun altre lloc. La majoria només s'hi queden uns quants dies fins que els tornen a portar a l'Iraq. Cada dia arriben al camp i en marxen grans grups de gent. Al final de la setmana passada es calculava que s'hi havien acollit entre 3.000 i 6.000 persones. Ningú no sap, però, quants eren, ben bé.

Mentrestant, el Pentàgon es plantejava si els yazidites es podrien rescatar per mitjà d'un corredor aeri a la muntanya. Però quan el dimecres 13 d'agost les forces especials nord-americanes van aterrar a la zona i la van inspeccionar, van adonar-se amb sorpresa que el nombre de refugiats era més petit que no s'esperaven.

Guerrillers del PKK a Machmur, ciutat del Kurdistan que els gihadistes de l'Estat Islàmic van ocupar durant uns quants dies. A sota, la Bagisa i en Hadi amb la seva filla, la Chudaïda, morta.

Després de valorar-la, una acció de rescat com la dels kurds els havia semblat inversemblant, va dir poc després el ministre de Defensa dels Estats Units, Chuck Hagel. El fet que l'evacuació sistemàtica dels atrapats no se li hagués acudit a l'exèrcit dels Estats Units és una bona mostra del caos que impera al Kurdistan.

El dimecres 13 d'agost al vespre van arribar al camp de Newroz els –se suposa– últims grups de refugiats. La majoria de camions tornaven buits de les muntanyes de Sinjar; un havia carregat unes quantes ovelles perdudes. Tampoc ja no es veia cap més fugitiu a Mabada, la primera parada, no gaires quilòmetres enllà de la frontera, on tenien preparades aigua i assistència mèdica bàsica.

“Ningú no sap si ara encara ve algú de la muntanya”, diu un metge. “Són més de 100 quilòmetres quadrats. Ningú no pot resseguir tot el terreny. Però nosal-

tres ens quedarem uns quants dies més a esperar.”

Els atacs aeris dels F-18 nord-americans amb prou feines han aturat l'Estat Islàmic. Ni tampoc els rifles d'assalt i els llançagranades no poden aturar les seves tropes de combat, que han pres com a botí tot terrenys cuirassats Humvee, llançacoets i artilleria de l'arsenal de l'exèrcit iraquí. Són unes armes que els Estats Units han subministrat als iraquians.

Gairebé al mateix temps que el president Obama informava de l'èxit que el setge entorn de Sinjar havia estat trencat, el dijous 14 d'agost els comandos terroristes de l'Estat Islàmic el tornaven a tancar durant hores.

A prop del camí que condueix a les muntanyes de Sinjar, on hi ha desplaçat un equip de *Der Spiegel*, de sobte hi van impactar granades de morter i van formar-se remolins de pols, alts com una casa, que el vent arrossegava. Els conductors dels camions van fer una maniobra brusca per girar, els camions van derrapar per la pista i els homes cridaven als qui venien per l'altra banda: “Que desapareixen!”

El matí del 14 d'agost, la petita filla de la Bagisa i en Hadi va deixar de respirar. La Chudaïda tenia quatre dies de vida.

No es pot saber de què va morir, diu el metge que la va tractar al camp de Newroz. “De tot.” De la calor a la muntanya, de set, del vent ple de pols i d'excrements, de gana. Quan va arribar al campament, ja era massa dèbil, afegeix.

En Hadi va cavar un sot amb un bastó de plàstic, uns quants metres darrere les tendes del camp. Un sanitari sirià el va veure allà amb un farcell als braços. Volia ajudar, si més no, a conservar una mica la dignitat; per això va demanar al cementiri d'un poble proper si hi havia lloc per a la Chudaïda en una tomba petita.

Mentre els refugiats del camp pugen als camions per tornar cap a l'Iraq, durant mig dia fan anar en Hadi i la seva dona, la Bagisa, d'un lloc a un altre: de l'administració del cementiri al servei de seguretat del PKK, d'allà a la direcció del camp i un altre cop al cementiri.

Ningú no es vol fer responsable d'un infant yazidita iraquí, mort en terres sirianes. Finalment, a la tarda el guarda del cementiri autoritza en Hadi i la Bagisa a enterrar-hi la seva filla.

Christoph Reuter
© *Der Spiegel*

Traducció d'Arnau Figueras